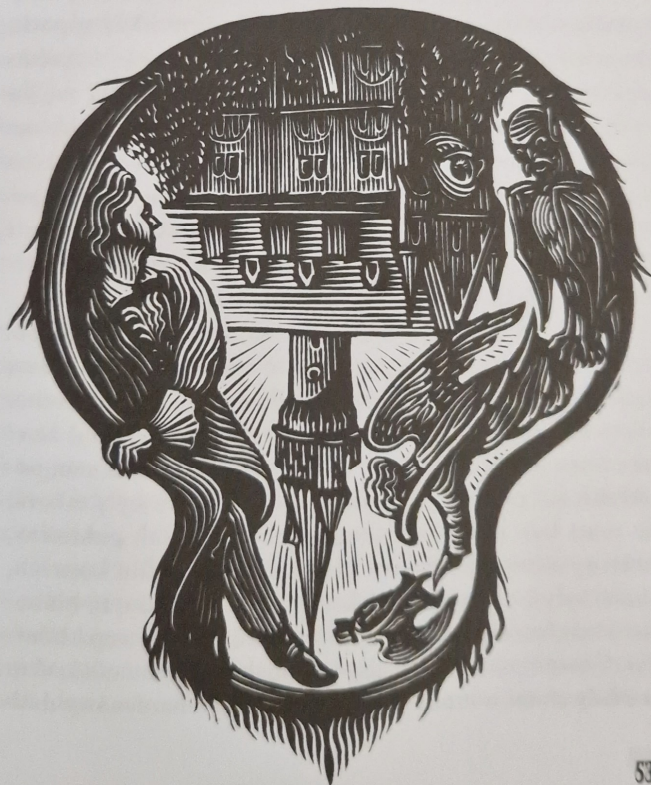

VYVRŽENEC

*Tě noci hradní pán měl těžké sny
a jeho hostům do rána se zdálo
o rakvích, strašidlech a umrlcích...*

Keats

Nešťasten ten, komu vzpomínky na dětství přinášejí jenom strach a smutek. Ubohý ten, komu se při pohledu do minulá vybavují pouze hodiny osamění v rozlehlých a po-

nurých komnatách se zahnědlými draperiemi a tísnivými řadami prastarých knih či strašlivé výhledy na soumravné háje bizarních, obřích, psím vínem porostlých stromů, jež vysoko v povětří tiše kynou pokřivenými větvemi. Takový úděl schystali bozi mně – mně, omámenému, zklamanému, neplodnému, zlomenému. A přece jsem podivně spokojen a zoufale lpím na těchto povadlých vzpomínkách, kdykoli se má mysl hrozí obrátit jinam, k těm druhým.

Nevím, kde jsem přišel na svět; vím jen tolik, že ten zámek byl nesmírně starý a nesmírně hrůzný, plný temných průchodů a s vysokými stropy, po nichž se táhly jen pavučiny a stíny. Kameny v drolicích se chodbách jako by byly neustále ohavně zavlhlé a všude se linul prokletý zápach, jako z mrtvých těl navršených za minulá pokolení. Světlo tu nebývalo, proto jsem si navykl tu a tam zapálit svíčku a s úlevou upřeně hleděl do jejího plamene; ani venku nezavítalo slunce, neboť ty příšerné stromy vysoko přerůstaly i tu nejvyšší dosažitelnou vížku. Nad stromy se k nepoznané obloze tyčila jen jedna černá věž, ta však byla zčásti zřícená a nebylo lze na ni vystoupat, leda ji ztělí téměř nemožným šplháním po příkré zdi, kámen po kameni.

Musel jsem tu zřejmě žít celé roky, ztratil jsem však pojem o čase. Nějaké bytosti se jistě staraly o mé potřeby, a přece si nevybavuji nikoho než sebe sama, ani nic živého, až na nehluché krysy, netopýry a pavouky. Myslím, že až už o mne pečoval kdokoli, musel být mimořádně stár, poněvadž má první představa o živém člověku byla taková, že musí být až komicky stejný jako já, avšak pokřivený, vrásčitý a hroučící se jako zámek. Na kostech a kostrách, jimiž byly posety některé kamenné krypty ukryté hluboko v základech zámku, jsem neshledával nic nepatřičného. Úžasně snadno jsem jim uvykl jako všedním událostem a zdály se mi o mnoho přirozenější nežli barevná vyobra-

zení živých bytostí, jež jsem nacházel v plísni prolezlých knihách. Z takových knih jsem vyčetl vše, co znám. Nevedl mne a nepoháněl žádný učitel a nepamatuji se, že bych za všechna ta léta kdy slyšel lidský hlas – ba ani svůj; ačkoli jsem totiž o řeči četl, nikdy mi nepřišlo na mysl, abych sám zkusil nahlas promluvit. Můj vzhled byl pro mne právě tak nemyslitelný, neboť na zámku nebyla zrcadla, a jen instinkt mne vedl k tomu, že jsem se cítil spřízněn s mladistvými postavami, jež jsem vídal na kresbách a barevných obrázcích v knihách. Mládí jsem si ovšem vědom byl, jelikož jsem si pamatoval tak málo.

Často jsem lehával venku, za smrdutým vodním příkopem a pod tmavými, němými stromy, a hodiny jsem snil o tom, co jsem vyčetl z knih; a toužebně jsem si představoval, jak mne v sluncem zalitém světě za tím nekonečným hvozdem obklopuje rozjařený dav. Jednou jsem se z těch lesů pokusil utéci, avšak čím dále jsem byl od zámku, tím více temněly stíny a vzduch houstl strachem, takže jsem se jako šílený rozběhl nazpátek, abych nezabloudil v labyrintu nočního ticha.

Čekal jsem tedy a snil po všechny ty nekonečné soumraky, ač jsem neměl zdání, nač vlastně čekám. Pak v oné samotě plné stínů zesílila má touha po světle natolik, že už jsem neměl stání; pozvedl jsem tedy prosebně sepnuté ruce k oné černé, polozhroucené věži, jež se tyčila nad hvozdy k nepoznané obloze. A konečně jsem se odhodlal na ni vylézt, i když mi hrozil pád; bylo totiž lépe vidět oblohu a zahynout, nežli žít a nikdy nespátit den.

V zatuchlém soumraku jsem vystoupal po sešlapaném a věkovitém kamenném schodišti až tam, kde končilo, a odtud jsem se pustil do nebezpečného výstupu po titěrných podpěrách vedoucích vzhůru. Ten mrtvý, kamenný válec beze schodů naháněl hrůzu: černý, pobořený, opuště-

ný, zlověstně se hemžil poplašenými netopýry, jejichž křídla nevydávala ani ten nejmenší šum. Ještě větší hrůzu mi však naháněla pomalost mého postupu; ať jsem šplhal, jak jsem šplhal, tma nad mou hlavou zůstávala stejná, a nově na mne začínal dorážet jakýsi zakletý a prastarý chlad. Otřásl jsem se vědomím, že jsem ještě nedosáhl ke světlu, avšak nesebral jsem odvalu, abych se podíval dolů. Zdálo se mi, že se na mne znenadání snesla noc, a marně jsem se volnou rukou snažil nahmátnout okenní výklenek, z něhož bych mohl vyhlédnout ven a vzhůru, abych posoudil, jak vysoko se nacházím.

Po nekonečném, hrůzném, slepém výstupu po oné vyduté a beznadějně stěně jsem pojednou ucítil, jak se hlavou dotýkám čehosi pevného, a pochopil jsem, že jsem se musel dostat ke střeše či alespoň k jakési podlážce. Ve tmě jsem zvedl volnou ruku a po hmatu zjistil, že překážka je z kamene a nelze s ní hnout. Začal jsem tedy krkolomně kroužit po obvodu věže; přidržoval jsem se všech výčnělků, jaké mi jen šlemovitá zeď nabídl, až jsem ucítil, že se pod mou šátrající rukou zábrana konečně poddává, a já se mohl zas vydat vzhůru; desku či dvířka jsem přitom nadzdvihl hlavou, neboť obě ruce jsem potřeboval při hrůzoplném stoupání. Nade mnou se však neobjevilo žádné světlo, a když jsem zašátral rukama dál, uvědomil jsem si, že můj výstup zdaleka není u konce; ona deska totiž byla padacími dveřmi, které vedly na rovné, kamenné podlaží o větším obvodu, než měla věž v nižších částech: nepochybně se tu pyšně rozpínala rozlehlá pozorovatelná. Opatrně jsem se protáhl otvorem, ale přestože jsem se snažil zabránit, aby za mnou těžká deska zapadla zpět, nezdařilo se mi to. Vyčerpaně jsem ležel na kamenné podlaze a poslouchal, jak dveře děsivě zarachotily, a jen jsem doufal, že bude-li to třeba, budu s to je opět nadzdvihnout.

Přesvědčen, že už se nacházím v nesmírné výši, vysoko nad prokletým větrovým stromů, vyškrábal jsem se na nohy a začal tápavě pátrat po oknech, jimiž bych mohl poprvé pohlédnout na nebe a měsíc s hvězdami, o nichž jsem dosud jen četl. Na každé straně mne však čekalo zklamání; neboť jsem našel jen ohromné mramorové římsy, obložené ohavnými podlouhlými schránkami znepokojivých rozměrů! Stále hlouběji jsem přemítal a divil se, jaká starodávná tajemství mohou přebývat v této vysoko položené komnatě, vzdálené od zámku pod ní snad miliony let. A pak mé ruce nečekaně narazily na dveře a portál z kamene, nahrubo zdobený prapodivnými ornamenty. Zkusil jsem je otevřít, ale byly zamčeny; zabral jsem však ze všech sil, a tu pod nápořem povolily a já je tahem otevřel. V okamžení mne zalila nejčistší extáze, jakou jsem kdy poznal; neboť skrze ozdobnou kovovou mřížku a po krátkém schodišti, které stoupalo od oněch nově nalezených dveří, zazářil měsíc v úplňku: dosud jsem jej nikdy nespátřil, vyjma v snách a mlhavých vizích, jež jsem se neodvažoval označit za vzpomínky.

V naději, že teď již mám před sebou sám vrchol zámku, chvatně jsem vyšel na těch několik schodů za dveřmi, avšak měsíc se náhle zahalil do mraků a já klopýtl; potmě jsem si pak cestu hledal pomaleji. Když jsem dorazil k oné mřížce, stále panovala hustá tma; opatrně jsem zkusil mřížku otevřít a zjistil jsem, že není zamčená, avšak neotevřel jsem ji docela, neboť jsem se obával pádu z té strašlivé výše, které jsem dosáhl. Pak znovu vyšel měsíc.

Nejdábelstější ze všech otřesů jsou ty, jež nám přivodí propastně nečekané a bizarně neuvěřitelné výjevy. Žádný z předchozích prožitků se hrůzou nemohl rovnat tomu, co jsem nyní uviděl, těm záhadným divům, jež se mi rozprostřely před zrakem. Ten pohled byl stejně prostinký jako

omračující: místo závratné vyhlídky na vrcholky stromů v hloubce pode mnou se za mřížkou všude kolem mne prostírala jediné pevná zem, přizdobená a zbrzděná mramorovými deskami a sloupy a zastíněná starobylym kamenným kostelem, jehož pobořená věž strašidelně pableskovala ve světle měsíce.

Zpola omráčen jsem otevřel mřížku a vypoťácel se na bělostnou šterkovou cestičku, jež se rozbíhala do dvou směrů. Ač má ohromená mysl tonula v chaosu, stále se nevzdávala úpěnlivé touhy po světle; a mé odhodlání nemohl zvrátit ani onen fantastický úkaz, jehož svědkem jsem se stal. Nevěděl jsem a nestaral se, zdali můj zážitek přivodilo šílenství, sen či kouzlo; byl jsem však za každou cenu pevně rozhodnut popatřit na třpyt a radostné veselí. Nevěděl jsem, kdo jsem nebo co jsem zač, či kde se to vlastně nacházím; avšak čím dále jsem klopýtavě šel, tím zřetelněji se mi vybavovala jakási děsivá, skrytá vzpomínka, jež jako by mne vedla ne tak docela náhodným směrem. Prošel jsem pod jakýmsi obloukem, vymanil se z obklopení mramorových desek a sloupů a vyšel do otevřené krajiny; někdy jsem se držel vyšlapané stezky, jindy jsem z ní podivně sešel a kráčel mezi lukami a jen občasné zříceniny mi prozradily, že i tudy kdysi vedla zapomenutá cesta. Jednou jsem přeplaval svižnou říčku v místech, kde zbytky rozdroleného, mechem porostlého zdiva ukazovaly na dávno zmizelý most.

Musely uplynout nejméně dvě hodiny, než jsem stnul na místě, jež se zdálo být mým cílem: před starobylym, břečtanem porostlým zámkem vprostřed hustě osázeného parku; připadal mi až k zešlení povědomý, a přece byl plný matoucí cizosti. Viděl jsem, že vodní příkop je napuštěný a některé z dobře známých věží zbořené, zatímco nová křídla, jež k zámku přiléhala, mohla pozorovatele

omračující: místo závratné vyhlídky na vrcholky stromů v hloubce pode mnou se za mřížkou všude kolem mne prostírala jediné pevná zem, přizdobená a zbrázděná mramorovými deskami a sloupy a zastíněná starobylym kamenným kostelem, jehož pobožená věž strašidelně pableskovala ve světle měsíce.

Zpola omráčen jsem otevřel mřížku a vypotácel se na bělostnou štěrkovou cestičku, jež se rozbíhala do dvou směrů. Ač má ohromená mysl tonula v chaosu, stále se nevzdávala úpěnlivé touhy po světle; a mé odhodlání nemožl zvrátit ani onen fantastický úkaz, jehož svědkem jsem se stal. Nevěděl jsem a nestaral se, zdali můj zážitek přivodilo šílenství, sen či kouzlo; byl jsem však za každou cenu pevně rozhodnut popatřit na třpyt a radostné veselí. Nevěděl jsem, kdo jsem nebo co jsem zač, či kde se to vlastně nacházím; avšak čím dále jsem klopytavě šel, tím zřetelněji se mi vybavovala jakási děsivá, skrytá vzpomínka, jež jako by mne vedla ne tak docela náhodným směrem. Prošel jsem pod jakýmsi obloukem, vymanil se z obklopení mramorových desek a sloupoví a vyšel do otevřené krajiny; někdy jsem se držel vyšlapané stezky, jindy jsem z ní podivně sešel a kráčel mezi lukami a jen občasné zříceniny mi prozradily, že i tudy kdysi vedla zapomenutá cesta. Jednou jsem přeplaval svižnou říčku v místech, kde zbytky rozdroleného, mechem porostlého zdiva ukazovaly na dávno zmizelý most.

Musely uplynout nejméně dvě hodiny, než jsem stanul na místě, jež se zdálo být mým cílem: před starobylym, břečtanem porostlým zámkem vprostřed hustě osázeného parku; připadal mi až k zešílení povědomý, a přece byl plný matoucí cizosti. Viděl jsem, že vodní příkop je napuštěný a některé z dobře známých věží zbořené, zatímco nová křídla, jež k zámku přiléhala, mohla pozorovatele

dosti mást. Avšak s největším zájmem a potěchou jsem sledoval otevřená okna – byla nádherně rozzářená a propouštěla hluk rozjařených radovánek. Přistoupil jsem k jednomu blíž a spatřil vskutku prapodivně ustrojenou společnost; veselili se mezi sebou a halasně rozprávěli. Nikdy předtím jsem nejspíš neslyšel lidskou řeč, a mohl jsem jen hádat, co si říkají. Výrazy na některých tvářích jako by mi přiváděly na mysl neuvěřitelně vzdálené vzpomínky, jiné byly naprosto cizí.

Nízkým oknem jsem vstoupil do nádherně osvětlené komnaty, a z jediného zářivého okamžiku naděje jsem se tak ocitl v nejčernějším víru zoufalství a prozření. Ta noční můra na sebe nedala dlouho čekat: právě když jsem se objevil uvnitř, strhla se tam scéna natolik příšerná, že bych si ji jen stěží představil. Sotva jsem totiž překročil parapet, na celou společnost dolehl nenadálý, nepředvídaný, odporne pronikavý strach: znetvořil každou tvář a snad z každého hrdla vyloudil hrůzyplný jek. Všichni začali o překot utíkat a v tom povyku a všeobecném zděšení upadli někteří do mdlob a jejich zběsile prchající společníci je museli odtáhnout. Mnozí si zakryli oči rukama a slepě a bezhlavě se řítily pryč a ve snaze dostat se k některým z mnoha dveří naráželi do zdí a převrhovali nábytek.

Ty výkřiky byly děsivé; a jak jsem osamocen a zmatený stál v nádherné komnatě a poslouchal jejich mizející ozvěnu, zachvěl jsem se při pomýšlení, co tu asi neviděno číhá. Při zběžném pohledu vypadala komnata opuštěně, avšak když jsem postoupil k jednomu z výklenků, zdálo se mi, že jsem v něm cosi postřehl – za zlaceným obloukovým průchodem do další podobné místnosti jako by se cosi pohulo. Přiblížil jsem se, abych vše viděl jasněji; a pak jsem vyrazil svůj první a poslední zvuk v životě – strašlivé zabědování, jež mne naplnilo téměř stejným palčivým hnusem

jako jeho odporná příčina –, poněvadž jsem nahlédl v celé zdrcující šíři onu nepředstavitelnou, nepopsatelnou a nevýslovnou zrůdnost, jež pouhým příchodem proměnila veselou společnost v stádo pološilých uprchlíků.

Nedokážu ani naznačit, jak vypadala, neboť jako by sestávala ze všeho nečistého, zlověstného, nepříjemného, nenormálního a ohavného. Byl to přízračný démon rozkladu, staroby a zoufalství: zasmrádlý, mokvavý fantom, zhoubné zjevení, zvrhlé obnažení všeho, co měla slitovná země navždy skrýt. Bůh ví, že to nebylo z tohoto světa – anebo už nebylo z tohoto světa –, a přece jsem ke svému zděšení v těch strhaných, kostnatých konturách uviděl výsměšnou, odpudivou travestii lidského těla; a v plesnivých, rozpadajících se hadrech jsem pak zachytil cosi nevyslovitelného, z čeho mne zamrazilo ještě víc.

Strnul jsem jako ochrnutý, přesto jsem se však zmátořil natolik, abych se chabě pokusil o útek; začal jsem klopytavě couvat, ale nebyl jsem s to prolomit kouzlo, jímž mne bezejmenná, bezhlesá obluda držela ve své moci. Mé oči, očarované skelnými bulvami, jež do nich ohavně zíraly, se odmítaly zavřít; alespoň se však milosrdně zamlžily a po prvotním úleku už onen hrůzný zjev ukazovaly jen nezřetelně. Pokusil jsem se zvednout ruku a zastínit si zrak, avšak nervy jsem měl natolik ochromené, že má paže poslouchala mou vůli jen zpola. Ten pokus však stačil, abych přišel o rovnováhu, takže jsem musel udělat několik kroků vpřed, jinak bych upadl. A tu jsem si náhle a bolestně uvědomil blízkost onoho nestvůrného zjevení; napůl jsem měl pocit, že slyším jeho nechutný, prázdný dech. Na pokraji šílenství jsem v sobě ještě našel sílu napřáhnout ruku, abych si smrdutý přízrak, jenž se ke mně tak dral, udržel od těla; když tu se v jediné kataklyzmatické vteřině vesmírné noční můry a pekelného neštěstí mé prsty dotkly hni-

lobného, nataženého spáru obludy za zlatým obloukem.

Nevykřikl jsem, zavřískli však za mne všichni dábelští duchové, již létají nočním povětřím, neboť v téže vteřině mou mysl drtivě zaplavil příval prchavých, duši ubíjejících vzpomínek. V té vteřině jsem věděl vše, co kdysi bylo; mé vzpomínky dosáhly daleko za příšerný zámek a stromy a já poznával pozměněnou stavbu, v níž jsem nyní byl; a co bylo ze všeho nejstrašnější, poznával jsem onu nelidskou zrůdu, která přede mnou stála a úkosem na mne hleděla, zatímco jsem odtahoval své pošpiněné prsty od jejích.

Ve vesmíru se však krom hořkosti nachází i balzám, a tím balzámem je *nepenthes*, zapomnění. V neskonalé hrůze oné vteřiny jsem zapomněl, co mne vyděsilo, a výron černých vzpomínek zmizel v chaosu obrazů, znějících ozvěnou. Ve snu jsem prchl z toho zakletého, strašidelného sídla a tiše a rychle se rozběhl nocí zalitou světlem měsíce. Když jsem se navrátil k mramorovému hřbitůvku a sešel ke schodům, shledal jsem, že s kamennými padacími dveřmi nelze hnout; avšak nelitoval jsem toho, jelikož jsem ten prastarý zámek a ty stromy nenáviděl. Nyní s uštěpačnými a přátelskými duchy poletuji nočním povětřím a ve dne dovádím mezi katakombami Nephren-Ka v nepřístupném a neznámém údolí Hadoth při Nilu. Víím, že mi není souzeno světlo, krom svitu měsíce nad skalními hroby Nebu, ani veselí, krom nejmenovaných slavností Nitokris pod Velkou pyramidou; a přece v své nově nabyté divokosti a svobodě onu hořkost odcizení takřka vítám.

Ačkoli mne totiž konejší zapomnění, navždy víím, že jsem vyvrženec; cizinec v tomto století a mezi těmi, kdož jsou stále lidmi. Víím to od chvíle, kdy jsem natáhl prsty k oné ohavnosti v tom velikém zlaceném rámu – natáhl prsty a dotkl se studeného, pevného povrchu vyleštěného skla.